

Diskuzije o pravici vetiranja na seji skupščine Združenih narodov

Člani sovjetske delegacije revidirali svoje stališče

PANSKO VPRAŠANJE V OSPREDJU

New York, 26. okt. — Diskuzije o pravici vetiranja se bodo na seji skupščine Združenih narodov, ker so člani sovjetske delegacije revidirali svoje stališče in naznanili, da ne bodo dali opozicije. S tem so demantirali voljo za spravo. O tem je, da so spoznali, da ne bi opozicijo dosegli ničesar.

Andrej Višinski, pomožni ruski zunanjni minister, je po ostri razpravi revidiral svoje stališče. To omogočilo neomejene diskuzije o pravici vetiranja. Rusi so večkrat poslušali te pravice. Splošni odbor skupščine je oktobra 53 točk začasne agende in tem ustvaril precedent v zvezi s postopkom. Diskuzije bodo neomejene in neomejene o vseh zadevah in vprašanjih, ki bodo bila pred skupščino. To tvorijo predstavniki 51 držav v okviru Združenih narodov.

Pokus Višinskega, da se preneha s diskuzijami o pravici vetiranja, ni bil uspešen. Britski delegat, lord Shawcross, je dejal, da ima pravica vetiranja zlorabo.

Warren R. Austin, bivši senator iz Vermonta in načelnik ameriške delegacije, je dejal, da so neomejene diskuzije o vseh vprašanjih najbolj konstruktivna funkcija skupščine, kakor tudi organizacije Združenih narodov. Z izvrševanjem te funkcije je skupščina storila važne korake v prizadevanjih, katerih cilj je zgradnja temeljev svetovnega mira.

Manulsky je dejal, da v črni Zdrženih narodov ni nobene provizije o pravici vetiranja. Carter je zahteval soglasje med petimi stalnimi člani varnostnega sveta Združenih narodov. Stalne članice imajo Rusija, Amerika, Velika Britanija, Francija in Kitajska.

Člani ameriške delegacije so izrazili stališče, da mora generalna skupščina dobiti priložnost za razpravo o pravici vetiranja, če bo lahko slišal glas malih držav. Agenda vključuje 53 točk, katere mora skupščina obravnavati.

Vprašanje vetiranja je potisnjen v ospredje dr. Castillo Najera, načelnik mehiške delegacije. Pravi, da sami sebe in storili niso ničesar, kar bi delali optimistično zaključke, je dejal. "Prejeto človek, ki se zanaša na obsežne voditelje in smatra načelo Atlantiskega čarterja za zločinski nov dan, ne bo razumel zaključkov. Provizija glede vetiranja je bila sprejeta na konferenci v San Franciscu, da se omogoči sporazum med stalnimi člani varnostnega sveta. Provizija ni dosegla svojega namena."

Trygve Lie, generalni tajnik Združenih narodov, je potisnil v ospredje špansko vprašanje. V svojem govoru je izrazil vedno pod fašistično kontrolo diktatorja Franca. Dokler bo fašistični režim ostal na krmilu, ne bo španjola vzrok neupanja in neupanja med ustanovitvi organizacije Združenih narodov.

Ameriška delegacija je prišla, da je veto ameriškega izjave. Namen je bil pomirjenje med izolacionisti v senatu, ki bi bili morda zavrgli vsak načrt

Ostra politična borba na Kitajskem

Povezana je
s civilno vojno

Šanghaj, Kitajska, 26. okt. — Ostra politična borba, povezana s civilno vojno med četami centralne vlade in komunističnimi silami, je v razmahu na Kitajskem. Nekateri krogi podcenjujejo politično borbo in posvečajo večjo pozornost civilni vojni, dasi sta obe važni.

Pogajanja za spravo so prišla v zastoj in nobenega izgleda ni, da bo konflikt končan. Armade centralne vlade in komunistične sile so zavezovane v ljutih bitkah v Mandžuriji in severnih kitajskih pokrajinah. Za seboj pušajo žrtve, požoga mesta, uničene komunikacijske zveze in splošno bedo.

Vladne čete, oborožene s modernimi ameriškim orožjem, in komunistične sile so zavezovane v bitkah na ozemlju, ki obsega 800.000 kvadratnih milj. To vključuje Mandžurijo in province Hopeh, Šansi, Šantung, Kiangsu in Notranjo Mongolijo. Komunistične sile imajo zaseženo japonsko orožje.

Civilna vojna drobi hrbtnico kitajske ekonomije. Milijoni prebivalcev so žrtve vojne. Kitajska je v oboroženih taboriščih in njen prestiž je omajen. Sama se izpostavlja ekonomskemu izkoriščanju zunanjega kapitala.

Tisoči padajo v bitkah na bojiščih severne Kitajske dnevno. Žrtve vojne so tudi civilisti. Vladne čete imajo tanke, topove, letala in drugo moderno orožje. Komunisti skušajo držati svoje armade nedotaknjene celo na račun izgube ozemlja. Glavno poročilo bitk se je po padcu Kalgana, drugega glavnega mesta komunistov, premaknilo v okolico Peipinga. Bitke divjajo tudi v krajih ob važnih železniških progah.

Iz Notranje Mongolije prihajajo poročila o gibanjih za odcepitev od Kitajske. Ta imajo oporo pri komunistih. V teku je kampanja za avtonomijo Notranje Mongolije. Slična kampanja je bila uspešna v Zunanji Mongoliji.

Rogge odstavljen kot pomočnik justičnega tajnika

Washington, D. C., 26. okt. — O. John Rogge je bil odstavljen kot pomočnik pomočnik justičnega tajnika Clarka. Odstavitev je naznanil justični tajnik. Vzrok je govor, katerega je Rogge imel zadnji tork v Swarthmoru, Pa. Takrat je razkril nacijsko zaroto, katere namen je bil preprečiti ponovne izvolitve Roosevelta za predsednika Združenih držav. Clark je dejal, da je Rogge dobil material za svoj govor iz zaupnih zapisnikov državnega departmanta.

Amerika mora imeti baze na Pacifiku

Pearl Harbor, Havaji, 26. okt. — Admiral Lynde D. McCormick, pomožni poveljnik ameriške vojne mornarice na Pacifiku, je dejal, da mora Amerika vzdrževati verigo otoških baz na Pacifiku. Te bodo najboljše obramba proti atomskim bombam in drugemu modernemu orožju. Glede ustanovitve organizacije za zaščito svetovnega mira, če ne bi Amerika dobila absolutne pravice vetiranja. Ta pravica je postala glavno obrambno sredstvo Sovjetske unije proti večini v okviru Združenih narodov, katero tvorijo zapadne sile.

Domače vesti

Obisk

Chicago. — Zadnji petek sta obiskala glavni urad SNPJ Jerry Gorenz, Johnstown, Pa., in Mary Gracner iz Auburna, Ill., v družbi Amalije Sikole iz Chicaga.

Nov grob v Kansasu

Arma, Kan. — Dne 13. okt. je po kratki bolezni umrl v bolnišnici v Salt Lake Cityju, Utah, Simon Marše, star 65 let, doma iz St. Mihaela, fara Hrenovice pri Postojni. Začasno je delal v Helerju, Utah, toda njegov dom je bil v Croweburgu, Kan., kjer je živel čez 35 let in bil član društva 434 SNPJ. Njegovo truplo je bilo pripeljano v Kansas in pogreb je bil v oskrbi Slovenskega združenja pogrebnega zavoda iz Frontenaca.

V bolnišnici

Duluth, Minn. — V bolnišnici St. Mary je srečno prestopal operacijo mladi veterani Albin Boben iz New Dulutha, ki se je nedavno vrnil od mornarice, pri kateri je služil med vojno. On je član ABZ. — V bolnišnici Miller pa čaka operacije Mary Robinson iz Chisholma, članica KSKJ. — Jesenski dnevi so tukaj zelo lepi.

Nov grob na zapadu

Tacoma, Wash. — Po dolgi bolezni je 5. okt. umrl Joseph Jurancich, star 59 let, doma iz Lipe, Istra, po domače Čurčev. Bil je dolgoletni član SNPJ, društva 403, kakor tudi ABZ. Tukaj zapušta ženo, sina Marvina (zdaj pri marinih v Honolulu), tri poročene hčere, brata Matta in sestro Annie Simich. Društvo izreka sorodnikom globoko sožalje.

Nov grob na vzhodu

Scranton, Pa. — Po dolgi bolezni je umrl Martin Blatnick, star 53 let, rojen v Forest Cityju, Pa., član društva 513 SNPJ in par angleških organizacij. Bolan je bil čez tri leta za majnarsko nadohu in tuberkulozo. Zapušta ženo, dva sinova, 83 let staro mater in dve sestri.

Ile se sestre

James City, Pa. — Mata Kaučič, Zagrebačka ulica 103, Kostolija, Zagreb, Jugoslavija, želi izvedeti za svoji dve sestri Mary Tratnik in Marijano Mestek, ki živita nekje v Clevelandu. Njih mati je bila doma iz Ustja pri Rakitni. Lahko se zgleda na naslov: Pauline Znidarsic, Box 134, James City, Pa.

Iz Clevelanda

Cleveland. — Po dolgi bolezni je umrla Jennie Skočaj, rojena Mezgec, doma iz Kočičev na Prijetnosti, v Ameriki 34 let, članica SDZ. Tukaj zapušta moža Antona, tri poročene hčere, sina (pri vojakih) in več vnukov, v starem kraju pa tri brate in šest sester. — V bolnišnici Huron se nahaja miss Lucia Romih iz Collinwooda, ki se je morala podvreči operaciji na očeh. — Poročila sta se Radioman 1/c Louis Kalin iz Euclida in Naome Clark iz Georgije, kakor tudi Joseph Novak iz Collinwooda in Jennie Prijatelj iz Conneauta, O.

Bojkotiranje mesnic in trgovin

Chicago, 26. okt. — Bojkotiranje mesnic in trgovin v znak protesta proti navijanju cen se je začelo v Chicagu in drugih mestih. Gospodinj in drugi so se organizirali v skupinah, ki pišejo ketirajo mesnice in trgovine. Navijanje cen se je pričelo, ko je Truman naznanil odpravo kontrol cen za meso in druga živila.

Wallace posvaril demokrate

Doba navadnega
človeka je prišla

Los Angeles, Cal., 26. okt. — Henry A. Wallace je v svojem govoru v tem mestu posvaril demokrate. Ako bodo izgubili kontrolo nad kongresom pri novembrskih volitvah, je edina pot, da jo ponovno dobe, če bodo postali bolj progresivni.

Ta je bil prvi njegov govor od onega 12. septembra v New Yorku, v katerem je kritiziral ameriško zunanjo politiko in priporočal zblizanje z Rusijo. Zaradi tega govora je bil odstranjen iz Trumanovega kabineta kot trgovski tajnik.

Wallace je dejal v Los Angelesu, da hoče pojasniti štiri stvari. "Prva je, da sem se demokrat," je rekel. "Druga je, da sem bolj progresiven kot kdaj prej. Čutim se srečnega, ker so se izgledi za mir izboljšali v zadnjih tednih. Stori bom vse, kar bom mogel, za izvolitev progresivnih kandidatov za člane kongresa. Demokrate se ne smejo izneveriti progresivnosti. Republika se veseli v mislih, da se demokrate pretvarjajo v reakcionarje. Oni vedo, da bodo volilci raje oddali svoje glasove nazadnjaku pod republikansko znamko kot pa nazadnjaku, ki ima demokratsko znamko.

Konservativni republikanci daje prednost vrednosti lastnine prošlosti. Progresivni demokrat daje prednost človeškim vrednotam bodočnosti. Konservativni republikanci menijo, da je bil človek ustvarjen za dolar, progresivni demokrat pa trdi, da je bil dolar narejen za človeka. Doba navadnega človeka je tukaj in bo tudi ostala."

Shod, na katerem je Wallace govoril, so aranzirali odbor neodvisnih državljanov, odbor za znanost, umetnost in poklice, odbor za politično akcijo CIO in druge liberalne ter progresivne grupe. Wallace je pohvalil govor predsednika Trumana pred skupščino Združenih narodov v New Yorku. Dejal je, da je bil v smislu načel in tradicij pokojnega predsednika Roosevelta.

Churchill toži pisatelja Adamiča

Preprečiti hoče
prodajanje knjige

London, 26. okt. — Bivši premier Winston Churchill je vložil tožbo zaradi obrekovanja proti književni firmi Harper & Brothers, izdajateljici knjige "Večerja v Beli hiši," in Louisu Adamiču, avtorju knjige. Naznanilo o tožbi so objavili Churchillovi odvetniki.

Vodja britske konservativne stranke zahteva odškodnino in injunkcijo, da prepreči prodajanje Adamičeve knjige. V tej so poglavja, katera Churchill smatra za obrekovanje.

Knjiga "Večerja v Beli hiši" je bila spisana potem, ko je bil Adamič povabljen na kosilo v Beli hiši. Povabilo je dobil od pokojnega predsednika Roosevelta. Edini drugi gost je bil Churchill, ki je bil takrat predsednik britske vlade.

Povest vključuje v glavnem pisateljevo opazovanje vojnega voditelja Velike Britanije in tolmačenje razgovorov, ki so se vršili v teku večerje.

Nov predsednik čilejske republike

Santiago, Čile, 26. okt. — Gabriel G. Videla je bil potrjen kot nov predsednik republike na skupni seji kongresa. On je zmeren levicar. Kot predsednik bo ustoličen 3. novembra.

CHURCHILL IMA DOKAZE ZA SVOJO TRDITEV?

Rusija vzdržuje dvesto
divizij v evropskih
državah

ATTLEE NAPADEL RUSKE VODITELJE

London, 26. okt. — Bivši premier Winston Churchill, vodja konservativne stranke, je dejal, da ima dokaze, dejstva in evindenco za svojo trditev, katero je izrekel v parlamentu v teku debate o britski zunanji politiki, da Rusija vzdržuje najmanj dvesto divizij, čez dva milijona vojakov, v evropskih državah pod sovjetsko okupacijo. Churchill je govoril v Loughtonu, svojem volilnem distriktu.

"Stavil nisem vprašanja o ruskih silah v parlamentu, ne da ne bi prej pretehtali stvari," je dejal Churchill. "Posvetoval sem se tudi z mojimi prijatelji in kolegi. Obvestil sem tudi vlado o svojih namenih in ji predložil evindenco. Lahko se prepričati, da so moji zaključki pravilni in bazirani na dejstvih. Moja dolžnost je, da informiram ljudstvo Velike Britanije o dejanskem položaju. Nisem vojni hujskač. Delam le to, kar mi velevala dolžnost. Besede, katere je Stalin rekel o meni, me ne vznemirjajo, ker sem jih že večkrat slišal. Prej sta jih izrekli Hitler in Goebbels."

Churchill je dalje rekel, da so bile volitve v Grčiji svobodne, omenil pa ni, da so se vršile v senci britskih bajonetov. "Grčija," je dejal, "se je z volitvami rešila zapletu s komunističnim balkanskim blokom, katerega so ustanovili agenti Moskve."

Bivši premier je v svojem govoru hvalil Attleeja, predsednika delavske vlade, in zunanjo politiko ministra Bevinja. Dejal je, da vodita isto zunanjo politiko kot jo je konservativna vlada.

Attlee je govoril na zborovanju Kongresa britskih strokovnih unij v Brightonu. Dejal je, da je njegova vlada pretrgala vse stike s komunisti. Velika Britanija se ne trese pred komunisti tako kot se Francija in nekatere druge evropske države.

V svojem govoru je Attlee napadel ruske voditelje. Obdolžil jih je, da namenoma gradijo steno ignorance in sumničljiv med Sovjetsko unijo in ostalim svetom. Vlada v Moskvi skuša preprečiti stike med ruskim ljudstvom in zunanjim svetom. Sleherni, ki noče sprejeti ukazov od komunistov, je označen za fašista.

Kongresni odsek ni odkril špionov

Washington, D. C., 26. okt. — Kongresnik Wood, demokrat iz Georgije in načelnik odseka, ki preiskuje neameriške aktivnosti, je naznanil, da odsek ni dobil nobenih dokazov in evindence o špionih, ki so baje skušali dobiti tajnosti glede produkcije atomskih bomb. "Našli nismo nobenega špiona," je dejal Wood. "Moje mnenje je, da špionov ni v Oak Ridgu, Tenn., in v drugih krajih, kjer se izdelujejo atomske bombe."

Jugoslavija se ne bo udeležila konference

Beograd, 26. okt. — Borba, glasilo komunistične stranke, pravi, da se Jugoslavija ne bo udeležila konference na Dunaju prihodnjega meseca, na kateri bo razprava glede svobodne plovbe na reki Donavi. Zaključki, ki bodo sprejeti na tej konferenci, ne bodo veljali zanjo. Borba dalje pravi, da ameriška diplomacija, ki se zanima za plovbo na Donavi in za Trst, ogražuje vitalne interese Jugoslavije.

Opozicija proti Bevinovi politiki

Pokazala se je na
zborovanju unij

Brighton, Anglija, 26. okt. — Na letnem zborovanju Kongresa britskih strokovnih unij se je pokazala močna opozicija proti politiki zunanjega ministra Ernesta Bevinja, čeprav je bila resolucija z ostro kritiko stališča britske vlade napram sovjetski Rusiji poražena. Za resolucijo je bilo oddanih 3,557,000 glasov, proti pa 2,444,000 glasov.

Izid glasovanja je vznemiril Bevinja in ostale člane delavske vlade. Pričakovali niso, da bodo reprezentanti okrog 40 odstotkov organiziranih delavcev javno obsodili vlogo vlade v svetovnih zadevah.

Glasovanje je bilo prvo resno svarilo delavske vladi, ker nadaljuje zunanjo politiko bivšega premierja Churchilla, voditelja konservativne stranke, ki ni v soglasju s socializmom. Vlada je tudi dobila klofuto s sprejetjem resolucije, ki zahteva preloženje diplomatskih in ekonomskih odnosov s fašistično Španijo.

Značilno je, ker je bila resolucija sprejeta, čeprav jo je premier obsodil v svojem govoru. Dejal je, da bi tako resolucijo pričakoval le od komunistov in njihovih sopotnikov.

Glasovanje o resoluciji je demantiralo nezadovoljstvo z Bevinovo zunanjo politiko. "Ugovarjali smo," pravi resolucija, "da britska politika v Grčiji služi rešitvi. Omočilo je restavriranje monarhije in podprla akcijo, ki zatira progresivne sile. Nadaljevanje sedanje politike napram Španiji je v prilog diktatorju Francu in fašizmu. Denacifikacijska politika v britski okupacijski coni v Nemčiji se ne izvaja, kar je kršenje dogovorov, sklenjenih v Potsdamu. Odnosji med Veliko Britanijo in Rusijo so se poslabšali v zadnjih dvanajstih mesecih. Za to je odgovorna vlada, ki se je zvezala s kapitalistično Ameriko."

Frank Faules, delegat unije električarjev, je dejal, da delavska vlada, odkar je prišla na krmilo, ni storila niti enega koraka proti fašističnemu režimu diktatorja Franca v Španiji.

Diskuzije o Lewisovi vi grožnji

Koraki za odvrnitev
rudarske stavke

Washington, D. C., 26. okt. — Člani Trumanovega kabineta so na svoji seji razpravljali o grožnji Johna L. Lewisa, predsednika rudarske unije UMWA, glede oklica stavke. Lewis se je zapletel v kontroverzo z notranjim tajnikom Krugom, ko je zahteval obnovo pogajanj glede pogodbe, katero je federalna vlada sklenila z unijo v maju.

Sklepitev pogodbe je rezultiral v preklicu rudarske stavke. Federalna vlada je prej prevzela premogovnike in jih še vedno obratuje.

Dva člana kabineta sta priznala, da so se vršile diskuzije o Lewisovi grožnji na seji v Beli hiši. Justični tajnik Clark je razkril, da je v kontroverzo med Lewisom in Krugom posegel John R. Steelman, direktor urada vojne mobilizacije. Truman je po seji dejal, da je spor glede rudarske pogodbe v rokah notranjega tajnika.

Lewis je zahteval od Kruga sklicanje seje na 1. novembra. Zahteva je bila v bistvu ultimat notranjemu tajniku. Lewis je dejal, da bo smatral sedanjost pogodbo za razveljavljeno, če ne bo Krug sklical seje.

N. H. Collisson, ki v imenu federalne vlade operira premo-

NEMŠKI INDUS- TRIJC PRIDEJO PRED SODIŠČA

Uradniki ameriške vo-
jaške vlade nazna-
nili priprave

AKCIJA PROTI MI- LITARISTIČNI KASTI

Berlin, 26. okt. — Uradniki ameriške vojaške vlade so razkrili priprave za masne obravnave pred ameriški vojaški sodišči proti nemškim industrijcem, ki so pomagali Hitlerju pri zgradnji nacijske vojne mašine. Kot vzorec za postopanje bo nedavna obravnava proti 22 vodilnim nemškim nacistom v Nuernbergu. Nekateri izmed teh so bili obsodeni v smrt in obešeni.

Priprave za obravnave, ki se bodo pričele v dveh ali treh mesecih, je naznanil ameriški general Telford Taylor. Pred vojaška sodišča bodo postavljeni bivši direktorji in uradniki industrijskega trusta I. G. Farben Industrie, Kruppovih orožnih tovarnih in drugih industrij.

Gustav Krupp von Bohlen ni bil postavljen pred mednarodni vojaški tribunal v Nuernbergu zaradi starosti in umobolnosti. On je bil nominalni načelnik Kruppovih orožnih in municijskih industrij, ki so oboroževale Hitlerjevo vojno mašino.

General Joseph T. McNarney, vrhovni poveljnik ameriških okupacijskih sil v Evropi, je prej naznanil, da bodo postavljeni pred sodišča tudi nacijski zdravniki, ki so rabili koncentracijske taborišča kot laboratorije za svoje eksperimente. Jetniki v teh taboriščih so jim služili kot morški prašički. Na tisoče jetnikov je bilo umorjenih. Na prvi listi so imena 24 nemških zdravnikov. Med temi je dr. Karl Brandt, ki je bil osebni zdravnik diktatorja Hitlerja. On je imel pozicijo državnega komisarja za zdravstvo in sanitacijo v nacijski vladi.

Akcija bo odredjena proti vodilnim nemškim militaristom. Obtožnica proti njim se sestavlja. Ti so tvorili brezobzirno nacijsko militaristično kasto in izvršili so zločine proti človeštvu.

Obravnave proti nemškim industrijcem, zdravnikom in militaristom bodo izključno ameriška zadeva. Velika Britanija, Rusija in Francija ne bodo igrale nobene vloge na obravnava.

Informacije o preselje- vanju nemških tehnikov

Berlin, 26. okt. — Ameriški uradniki so naznanili, da bodo zahtevali od sovjetskih okupacijskih avtoritet vse informacije glede preseljevanja nemških tehnikov in strokovnjakov iz sovjetske cone v Rusijo. Zadevno izjavo je podal polkovnik Frank Howley, ameriški vojaški guvernir v Berlinu. On je naznanil, da bo zadeva prišla na razpravo na seji poveljnikov štirih okupacijskih sil, ki se bo vršila v Berlinu. Nemški viri poročajo, da so sovjetske avtoritete poslale čez tisoč nemških tehnikov in veščakov v Rusijo.

Japonski delavci preklicali stavko

Tokio, 26. okt. — Japonsko delavsko gibanje je dobilo težak udarec, ko so se radijski delavci odločili za vrnitev na delo. Stavka je bila preklicana, ko so se prizadevanja za sporazum z delodajalci izjalovila. Akcija je kapitulacija stavkarjev pred delodajalci.

govnike, je naznanil, da bo konference z Lewisom, zaeno pa je naglasil, da ni nobenega razloga za obnovo pogajanj o pogodbi.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (raven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in okolico Cook Co. \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Zamolčana mednarodna konferenca

Kljub temu, da je ves svet razruhan in na vseh koncih in krajih sprt med seboj kot ni bil še nikdar v preteklosti, se vendar vrše mednarodne konference druga za drugo. Činik bi seveda lahko rekli, da čim več je teh konferenc, tem več je sporov in konfliktov.

Svet je seveda razruhan in vrgla v nove konflikte najstrašnejša vojna, katere posledice bodo občutile še nerodene generacije. V veliki meri pa ti konflikti izvirajo iz neizprosne boje med stari reakcionarnim redom, ki sloni na izkoriščanju človeka po človeku, slabšega po močnejšem in drugih starih krivicah, ter med novim svetom, ki stremi za ciljem socialne pravičnosti, po odpravi izkoriščanja in parazitizma ter po ustoličenju ljudske demokracije, v kateri bo mali človek končno prišel do besede in zaščite in enakopravnosti. Toda ker se staro nerado umika novemu, bo vzel še desetletja, lahko tudi generacije predno bo svet res postal ena velika družina, ko bodo narodi lahko živeli brez medsebojnega kljanja in uničevanja. Do ustatitve takega sveta bo seveda mogoče priti le z mednarodnimi posvetovanji in zborovanji in sklepi.

Dokler se bo svet zatekal k mednarodnim zborovanjem in konferencam, toliko časa tudi ni strahu pred novimi kljanji. Neprimerno je boljše lasanje diplomatov okrog konferenčnih miz v prizadevanju, da pridejo do sporazumov, kakor pa pretilvanje krvi na bojnih poljih, ki v današnjem svetu, ob današnji vojni tehniki ne poznajo nobene meje med oboroženo silo in civilnim prebivalstvom. V bodoči vojni, ako pride do nje, valed človeške stupidnosti, predvsem stupidnosti visoke diplomacije, bodo glavna tarča sploh industrijska mesta in civilno prebivalstvo.

Po gornjih besedah bo čitatelj morda mislil, da mislimo te vrstice posvetiti zborovanju Združenih narodov, ki se je pričelo zadnje sredo v New Yorku. Res je, da imamo v mislih tudi to zborovanje, toda te vrstice bomo posvetili neki drugi mednarodni konferenci, o kateri nismo v meščanskem tisku čitali niti besede. Večinoma je šel preko nje tudi delavski in liberalni tisk.

V malih imamo kongres Mednarodne zadrzne zveze, ki se je vršil v prvi polovici tega meseca v Curihi, Švica. To je bil prvi mednarodni zadrzni kongres po vojni. In kljub temu, da mu je svetovni tisk posvetil zelo malo pozornosti — ameriški tisk, ki se toliko ponaša in sklicuje, da je "najsvobodnejši", pa na splošno sploh nič — je bil ta zadrzni kongres sigurno med najvažnejšimi povojnimi mednarodnimi zborovanji. Morda nič manj važen kot je bila pariška konferenca ali pa sedanje zasedanje Z. N.

Vsed fragmentarnih poročil je tudi nam nemogoče podati pregledno sliko tega kongresa. Toda na podlagi dejstva, da je danes zadržno gibanje na pohodu po vsem svetu in v mnogih državah v bujnem cvetju, še posebno pa v razbiti Evropi — na podlagi tega lahko sklepamo, da je bil ta zadrzni kongres nov mejnik tega ekvilitarskega ali enakopravnostnega svetovnega gospodarskega gibanja.

Najvažnejši sklep tega kongresa je bil zaključek, da zadržno gibanje razširi svoj delokrog tudi na mednarodno oljno industrijo in zgradi svojo lastno oljno trgovino, ki se naj spusti v borbo s svetovnimi kapitalističnimi oljnimi karteli ali trusti. Ta naloga je bila podeljena novi Mednarodni zadrzni petrolejski zvezi, katere ustanovitev je avtoriziral ta kongres.

Idejo in načrt za ustanovitev te nove Mednarodne zadrzne petrolejske zveze so sponzorirali na kongresu predstavniki ameriškega zadrznega gibanja. V tej deželi so se zadnja leta razvila že močna oljna zadrzna podjetja z lastnimi oljnimi vrelci v Kansasu, Oklahomi in Montani, kakor tudi z lastnimi rafinerijami in distribucijskim sistemom. Te oljne zadrge že imajo trgovske stike z angleškimi, švedskimi in več drugimi zadrkami.

Cilj Mednarodne zadrzne petrolejske zveze je, da razvije lastno svetovno petrolejsko industrijo in trgovino. Za začetek bo kapitalizirana za \$15,000,000, poslovali pa bo pričela kakor hitro pridružen velezadrge kupijo za pol milijona dolarjev delnic. V resnici je bilo že na kongresu objavljenega \$900,000 kapitala. So delovanje v tej zvezi so že objavile velezadrge iz Amerike, Švedske, Anglije, Francije, Belgije, Kitajske, Kube, Nizozemske, Norveške, Južne Afrike, Avstralije, Islandije, Argentine, Egipta, Finske, Grške, Italije, Palestine, Filipinov, Portorike, Siama in Tunizije.

S tem bo mednarodno zadržno gibanje dobilo novega razmah. S tem kongresom je zadržništvo stopilo v drugo stoletje svojega razvoja. Danes je v marsikateri državi igra zelo važno vlogo kot gospodarska, kulturna in politična sila. Na Švedskem je na primer toliko močno, da med vojno kljub popolni izolaciji od mednarodnih trgov ni bila potrebna nobena kontrola cen, kajti to kontrola so izvajale zadrge same in preprečile navijanje cen s strani pravnih trgovcev in industrialcev.

Z ustanovitvijo mednarodne petrolejske zveze se zadržništvo spusti tudi v področje mednarodne trgovine. In sicer se loti najvažnejšega sektorja — petroleja — kjer je mednarodni velekapital absolutni gospodar. Namen tega podjetja je, da postane merilo cen na svetovnih tržiščih. Kot je dejal predsednik Mednarodne zadrzne zveze lord Rushmore, "je zadržno gibanje edini efektivni faktor, ki se lahko postavi po robu mednarodnim trustom in kartelom. Niso naše besede, katerih se boje, marveč naših akcij; razvite mednarodne zadrzne trgovine v gotovih sferah bi v dobrih rezultatih daleč odtehtali obsežnost podvzeta. Mnenja sem, da je treba takoj od pričetka povojne dobe posvetiti veliko večjo energijo razvoju mednarodne zadrzne trgovine in produkcije, ki naj daleč prekosi vsak pretekli poskus."

DEŽEVNO POLETJE IN
VREMENSKE NEZGODE

Albia, Iowa. — Ko pišem te vrstice, zunaj pada dež, ki nam ga ni prav nič treba, kajti v preteklem poletju ga je padlo večkrat preveč. Dne 16. julija ga je toliko padlo, da je bilo po nižinah vse zalito z vodo, ki je napravila veliko škodo.

Voda je odnašala s farm žito in živino ter rušila mostove, pretrgala pa še celo betonsko cesto. Ko je pridravl avto, je zdrnil v vodo. Vse štiri osebe, dva moška in dve ženski, ki so bile v avtu, so utonile. Ta nesreča se je pripetila dve milj zapadno od Albije. Razume se, da smo imeli veliko dela in tudi strahu, kajti povodenj je nekaj strašnega.

Nekega jutra je strela udarila v drevo s tako silo, da so šipe popokale na oknih, tako da smo bili v trenutku brez oken. Vsa pomlad je bila deževna, tako tudi vse poletje. V avgustu nismo videli solnca po cele tedne. Vremenski bogovi pa so se "ugliahali" v septembru, tako da je vse lepo dozorelo, kuruza in fižol, zlasti pa fižol vrste soj (soy beans), ki ga farmarji veliko sadijo, da ga vladi prodajo. Za kaj ga vlada rabi, je bilo že v Prosveti poročano. Iz sojskega fižola delajo olje, meljejo krmo za živino itd. Iz tega fižola izdelujejo mnogo stvari.

To omenjam zato, ker mi je pisal neki rojak iz Oregona, naj mu tega fižola nekoliko pošljem, ker se ga tam ne dobi. Po vsem osrednjem zapadu ga sedaj pridružujejo v velikih količinah. Letos bodo plačali okrog \$2.50 za bušel tega fižola, morda nekaj manj. Sojaki fižol zelo dobro uspeva v teh krajih.

Presveto čitam vsa leta, odkar izhaja, član SNPJ pa sem že 37 let. Tudi vsa moja družina je zavarovana pri SNPJ. Čital sem že, da so se nekateri lani zdravili na svoje stroške. Tudi jaz sem se že večkrat zdravil na svoje stroške. Moja žena hodi že tri mesece k zdravniku tudi na svoje stroške; na bolniško listo ne more, ker je primorana opravljati hišno delo, kolikor pač more, ker nima nikogar, da bi ji pomagal. Neki moj sosed, ki je tudi član SNPJ, se je hotel zdraviti šest mesecev na svoje stroške. Zdravniku je plačal \$106, na bolniško listo se tudi ni mogel vpisati, ker je bil primoran nekaj malega dela opravljati.

Moje mnenje je, da bi vsem takim članom, ki so primorani iskati zdravniške pomoči in ki ne vprašajo za bolniško podporo iz navedenih razlogov, jednosta povrnila zdravniške stroške. Asesment na društveno sejo nositi in zdravniku plačevati, to je nekaj preveč.

Aloja Palčič.

PO OSMIH MESECIH
V BOLNIŠNICI

Lloyd, Pa. — Jesenska sezona v tukajšnji okolici je zelo lepa. Danes (6. okt.) je prav toplo. Poletno sezono pa sem opazoval skozi okno bolnišnice, v kateri sem bil od 21. januarja do 3. oktobra. V premočnem mi je zlozilo in zmečalo nogo in zdravnik so sprva mislili, da jo bodo morali odrezati. Šele po treh operacijah so mi nogo vzravnali in jo spravili na pravo mesto.

Sedaj sem doma in krevljam po vrtu za silo. V bolnišnici so dolge ure in dnevi, posebno pa so dolge ure v času obiskov, ako nimaš nobenega družinskega brata, prijatelja ali znanca, da se bi z njim kaj pogovoril, le da je tista ura za obiske tako kratka. Videli sem bolnike solznih oči, ker niso imeli nikogar, da bi jih tolažil v težkih dneh. Zahvaljujem se vsem mojim društvenim bratom in prijateljem za obiske in darila.

Človek menda ne zna ceniti

Močno mednarodno zadržno gibanje bi bila tudi najboljša garancija za svetovni mir, kajti zadržništvo ne ustvarja vzrokov za vojno, marveč jih odpravlja.

prijateljstva, dokler ga ne zadene bolezen ali nesreča. Takrat se pa zaveda pomena prijateljskih obiskov. Mene so obiskovali Drobničevi, Gužljevi, Ivančiči, F. Trček, A. Vidrih, F. Svelc s sinom, J. Znidaršič, D. Brown, D. Zgajner, N. Kocjan, L. Alič, J. Svelc, Katalovskovi, Tout, Kosober, Link, Gabrenja, Deželan, Cvetan, Kehobar, O. nušičevi in M. Fliska. Lepa hvala vsem. Ako sem katerega izpuštil, naj mi oprusti. Nikdar vas ne bom pozabil. Iskrena hvala slovenskemu klubu za krasne cvetice. Bolničarke so mi hotele odnesti vse nageljne; za njimi nisem mogel iti, ker sem imel nogo privezano, če pa bi vpil, bi mi dali "šat", katerih sem itak že imel preveč, namreč 246 po številu. Tako sem pustil nageljne, naj se veselijo z njimi.

Iskrena hvala SNPJ in ABZ za točno izplačitev bolniške in operacijske podpore. Dragi rojaki in rojakinje, ako niste zavarovani pri podpornih društvi, ne odlašajte, kajti nesreča nikdar ne počiva in bolezen se rado priklati. Kaj bi bil jaz počel, ako ne bi imel nobene podpore? Posebno pa priporočam mladim fantom in močnem, ki so se vrnili od vojakov, da se zavarujejo pri naših društvi, tako pa seveda tudi otrokom.

Ko sem prišel domov, sem bil nemalo iznenaden, ko mi je žena povedala o velikih draginjah, na vse zadnje pa ni mogla ničesar kupiti. Mesa in drugih živilskih potrebščin je sicer v izobilju po zalozah, ampak vse to blago drži navijalec cen in dobičkarji, da bodo zanj dobili še večje profite. Delavci, kdaj se nam bodo oči odprle, da bomo izvolili v postavodaje svoje lastne predstavnike?

Za časa mojega dolgega bivanja v bolnišnici — več kot osem mesecev — mi je bil v tolažbo in razvedrilo dnevnik Prosveta, ki bi mi ga je žena redno nosila, le premalo ga je; če bi izhajal na več straneh, potem bi bilo mnogo boljše. Še enkrat lepa hvala vsem in za vse. V kratkem pa nekaj o mojih doživljajih v bolnišnici, o bolnikih, ki ne spadajo k nobeni organizaciji.

Ralph Jerman.

SPOMINI NA TRST IN
KRASNO OKOLICO

St. Louis, Mo. — Menda ni bilo v zadnjih časih še nobeno mesto tolikokrat omenjeno v javnosti kot naš Trst. Meni je Trst in njegova okolica prav dobro znana, kajti tam sem več časa živl in delal, namreč takrat, ko so gradili bohinjsko železnico. To je bilo nad cerkvijo sv. Ivana, kjer je več predorov.

Glavna pisarna za delo je bila na Opčinah pri Trstu. Tam so bile tudi razne delavnice in shrambe, sploh glavni stan družbe, ki je gradila železnico. Od tu so pošiljali material za gradnjo proge. Prva moja skrb je bila, kje dobiti hrano in stanovanje. Stopil sem v bližnjo gostilno in prijazna gospodinja mi je dala oboje. Povedala je, da je ona iz Vipave in tako tudi njen mož. Tudi jaz sem iz Vipave. Dogovorila sva se, da sta najini vasi le kake pol ure narazen.

Zvečer je prišlo več domačinov v gostilno. Gostilničarjevi so imeli krepkega sina in dve brhki dekleti. Nekega dne je gostilničarka priznala, da je poznala mojega očeta. Nastopilo je poletje in strašna vročina ter suša, tako da je marsikatero živčino padlo na tla. Vsed vročine nam je ravnatelj dal priliko, da smo začeli z delom zgodaj zjutraj, podnevi, ko je pritiskala najhujša vročina, pa smo bili doma. Takrat smo se večkrat z ulično peljali v Trst in šli na obrežje sinjega Jadrana. Takrat je bilo v Trstu obilo de-

la in jela za vse. Mesto je bilo živahno in ljudje veseli.

Prišel je čas, ko smo dogradili del proge in več predorov. Meni je bohinjska proga dobro znana od Koroške do Trsta, četudi se nisem nikdar vozil po nje. Prišel je tudi čas, ko je bilo delo skončano. Neka laška firma je kupila mnogo materiala in najela več delavcev ter mehanikov, med katerimi sem bil tudi jaz. Ta firma je imela več kamnolomov blizu Trsta, kjer so potrebovali mnogo gramozu za zasipanje morja ob obrežju. Spoznal sem se z ravnateljevim sinom, ki je bil doma iz Gorice in je popolnoma obvladal italijansko in nemščino, ampak fant je ostal zvest Slovenec. Bil je izvrsten mehanik. Lahko bi bil postal kaj več, ampak njega so najbolj veselili razni stroji. Njegovo ime je bilo Lobje Mink.

S tem zavednim slovenskim mladeničem sva bila dodeljena za delo v Borštu, ki je nekoliko vzhodno od Opčin. Stanovanje sva dobila v bližnjem starem gradu, namreč krasno sobo. Tu di hrano sva dobila skupaj z delovodji. Bilo nas je šest po številu. Z Minkom sva vsak večer balinala. Ob nedeljah sva večkrat pojedrila na Opčine k našim znancom po stezah in bližnjicah, kajti tam so nama "dila" dekleta. Včasih smo šli z njimi tudi v Trst in se hladili ob opali Jadranskega morja. Sin že prej omenjene gostilničarjeve družine je skoraj vsak dan vozil mleko, jajca in maslo v Trst, največkrat pa k imoviti židovski družini Goldman, ki je imela monopol nad kavo in sladkorjem.

Takrat je bilo v Trstu mnogo slovenskih deklet, ki so prihajale z dežele. Bile so služkinje pri bogatih družinah in drugod. V Trstu je bilo tudi mnogo slovenskih gostin in pa še več grocerij, ki so bile v slovenskih rokah. S prijateljem Minkom v družji s slovenskimi dekleti smo se prav dobro bavali v Trstu. Včasih nas je bilo kar 12 skupaj. Šli smo tudi v hotel Union, ki je bil menda najlepši v tržaški okolici. Prišli so razni oficirji in uradniki ter druga gospoda iz Trsta — in vsi so znali slovensko. Imeli smo imenitno zabavo s plesom, Mink pa je igral na glasovir.

V Borštu se mi je dopadlo, ker so bili ljudje tako prijazni. Kmalu potem sem se vrnil domov, ker je moj oče zbolel in je moral v bolnišnico, jaz pa na polje, ker sem bil najstarejši sin. Ko je oče okreval, sem spet odšel z doma, to pot v bližino Milj, južno od Trsta. Tam so tri vasi z imenom Škofije — Gornja Škofija, Srednja Škofija in Spodnja Škofija. Moj gospodar je bil Ljubljčan in naprednega duha. Vsa okolica Trsta je slovenska, dočim so v mestih tudi Italijani in pa precej poitalijaničenih Slovencev. Tako je v Trstu, v Miljah in v Kopru kakor v mnogih drugih obrežnih mestih. V tržaški okolici pa živijo izključno pristni Slovenci.

Trst je na slovenski zemlji, kajti v njem samem je polovica prebivalcev slovenska, mnogo jih je poitalijaničenih, vsa predmestja in okolica pa popolnoma slovenska. Na divno tržaško okolico hranim krasne spomine.

John Lipovič.

Z OBISKA PO MINNE-
SOTSKIH NASELBINAH

St. Louis, Mo. — V zadnjem dopisu sem omenil delo, ki ga je imel, in izvršil konvenčni pripravljalni odbor na Evelethu, Minn. Po zaključku konvencije so se vremenski bogovi zakleli, da nam preprečijo parado. Zato sem šel z bratrancom Frankom domov, kajti bil sem zelo utrujen in slabo sem se počutil. Lalo je kot iz akafa, da se je komaj videlo pred avtom, kljub temu smo srečno prifurili domov.

Naslednji dan je bilo vreme dokaj lepo in odpeljali smo se v Hibbing obiskat sorodnike, s katerimi se še nismo videli, obiskali pa smo tudi druge rojake.

Na obisku v stari domovini

Piše Mary Celarec iz Waukegana

Iz domovine, to je naše lepe Slovenije, tam, predragi rojaki, tovariši in tovarišice po vsej strani Ameriki, prinašam bratske pozdrave, pozdrave naših ljudi, našega slovenskega naroda, naše slovenske zemlje!

Vsem vam je predobro znano, kaj so naši bratje, naše sestre, vse naš slovenski narod, pretrpeli v teh štirih letih strahotne vojne. Z gotovostjo lahko poudarim, da ni bil naš narod tako zaveden, živl in odločen, gotovo bi podlegel grozotam laškega in švabskega okupatorja. Ponosni smo lahko vsi, da smo sinovi in hčere, bratje in sestre tega nezlomljivega, junaškega naroda!

Bila sem neizrečeno vesela, ko sem se razgovarjala z našimi partizani, kar nekako ponosna sem bila, da lahko tako tovariško govorim s temi našimi junaki. Nešteto teh fantov me je izpraševalo: "Ali ste v Ameriki kaj vedeli, kako trpimo mi tukaj?" Povedala sem jim, da kar nas je poštenih Slovencev, smo bili v mislih z njimi v gozdovih in koncentracijah, naše srce je trpelo in težko smo pričakovali osvoboditve.

Ko sem prišla v Ljubljano, so me skoraj prevzela čustva, da bi kar prav na glas, prav po "dolenjsko" zavriskala. Ta naša lepa Ljubljana je še prav taka kot je bila pred dvajsetimi leti, s prav malimi izpremembami. Prešernov spomenik so Nemci pustili s pripombo, da je bil ta "naš Kranjc" nemški pesnik, tudi Vodnik je ostal. Original bele Ljubljane, naš stari Danilo, še tudi živi, se še spreha po promenadi in se tudi še ozre za kakšno brhko punco.

S prijateljico sva obiskali našega velikega umetnika, slikarja Božidarja Jakaca. Bila je doma sama njegova žena, tovarišica Tatjana, katere je naju takoj odvedla na akademijo, kjer je bila tedaj razstava naših mladih umetnikov; tovariš, rektor Jakac pa je imel sejo z vladnim "štabom." Tovarišica Tatjana se ni obvladala, poklicala je moža, da me mora videti.

Ko me je tov. Jakac spoznal, me je takoj predstavil vsem svojim drugom. Spoznala sem na-

šega Josipa Vidmarja in njegovo ženo, ministra Toneta Fajta itd. Vsi so bili prav po slovensko prijazni. Ravnali smo umetniška dela po razstavnih prostorih. Skasmo šli pred vilo bivšega Marka Natlačena, kjer mi je Jakac pokazal prostor, kje bi ubitih naenkrat 24 ml slovenskih fantov — talcev.

Človeka obide neizmerna ko pomisliš, kaj vse je pretrpel narod slovenski. V St. Vidu glavni cesti, so skupni grobi naših talcev! Ob robovih dovo, ob koncih njiv pa so bovi naših partizanov, ki so vse, kar so imeli: svoja življenja — za svobodo svoje ljube domovine! Partizanski grobovi spominjajo na strahboje; to je po Dolenjskem, renjskem, Notranjskem, po Jugoslaviji.

V Poljanski dolini na Gornjem so me domačini opozorili na skupni partizanski grob, soko pod hribom, na kateri stoji zelo stara cerkev, le skupnem grobu enajst ml partizanov. Domačini grob s cvetjem, na leseni pa je napisal svojim tovar v spomin mlad partizan, na nje vrstice:

PADLIM TOVARIŠEM
V SPOMIN!

Zdaj pa sije zlate Vam svobo Onkraj zemeljskega groba. Kjer ni gorja in ne solza. Ter se sovraživo na pozna. Ko bi solza Vas shudila. Črna zemlja bi Vas ne krila.

Vsi ti grobovi bodo ostali spomini; naš narod jih ne pozabil nikdar! Z gotovostjo lahko trdim, da ni v Sloveniji, kateri bi bilo prizneno gorje. Govorila sem s terami, katere so izgubile vojno po tri in celo pet otrok! Žalost na obrazih mater je tako globoko zasek, da jo ne izbriše še tako sv žarek življenja.

Mnogo naših najboljših žena, fantov in deklet je dalo svoja življenja za osv ditev svoje domovine. Ne pa je ostalo tudi otrok, kat stariši so bili odpeljani in po (Dalje prihodnjič.)

Povsod so nas prijazno sprejeli. Pogledat smo šli tudi največji rudnik na svetu Hull-Rust Mahoning, ki ima 1100 akrov površine, širok je četrtil milje, globok 375 čevljev, železnice pa ima 75 milj. Odprli so ga leta 1895. Sedaj so iz njega dobili 520,175,912 ton železne rude. Sedaj imajo velikanske troke, na katere naložijo do 40 ton rude. Ropote noč in dan in na vrhu pri tem rudniku živi prijazna slovenska družina. Iskrena hvala za naklonjenost.

V torker smo se peljali v Ely, ki je oddaljen 85 milj. Frank ima pridno hčerko, ki gospodari v prodajalni, midva pa sva se vozila, da mi je razkazal okoliška mesta in parke, ki so jako lepo urejeni. Obiskala sva več rojake, ki imajo lepe domove in čedne vrtove. Povsod ista pesem: solate dovolj, olja pa nič, mesa pa prav malo. Tudi v Buhlu sva obiskala neko slovensko družino. Na mestnem vodovodu je napis: Najboljša voda na svetu. Z nama na Ely je šla tudi Frankova nečakinja in njena prijateljica. Od Virginije naprej sem jaz šofiral, ker je France tako hotel. Šlo je kot Elija, namreč 70 milj na uro, ko je pa cesta postala vijugasta, smo šli bolj počasi.

Na Elyju smo se ustavili v bližnji restavraciji, ker je bilo akoraj polodne. Strežajka nas je nagovorila v lepi slovenščini. Kako ve, da smo Slovenci? Rekla je, da Slovence pozna po obnašanju. Postregla nam je zokusnim kosilom. Iskrena hvala, miss Kuzma, za postrežbo in pri-

jaznost. Nato smo šli obmojmo sestrino Povsetovo, ki pa reva že pet let na bolnišnici stoji vsled mrtvouda, streje mlajša hčerka. Obiskali smo di Rose Tisovec, ki je bila jaska bolničarka za časa vojne St. Louisu, nekaj časa pa tu Londonu. Prišla je tudi na selico društva SNPJ, Spirit St. Louis, kjer smo se spoznali Skoda, da je ni bilo doma, g rili pa smo z njenim bratom je oženjen z Ančko iz St. L sa, ki je bila pred leti pri škovich. Ančka me je takoj z znala, nas povabila v hišo nam postregla s kavo in pot Povedala mi je, da je poroč Rose Tisovec v Minneapolis kamor jo je poklical Rdeči ker je razsajala epidemija dške paralize. Mlada zakol imata prijazno štiriletno hč Iskreha hvala Tisovčevim postrežbo, ki smo jo bili dele v vaši lepi novi hiši.

Obiskali smo še par drugih javnih in si ogledali pokrajn vrh hriba, od kjer se vidi nadski hribi in pa Gornje jez nadski Superior). Sploh pa tam vse polno malih jezer. liali smo se k jezeru, kjer pa bila straža, da koga ne utiba pijo v Kanado v kakšnem nu. Potem smo se vrnili po domu, med potjo pa si pašl po okoliških hribih in dolina

Ciril Medved

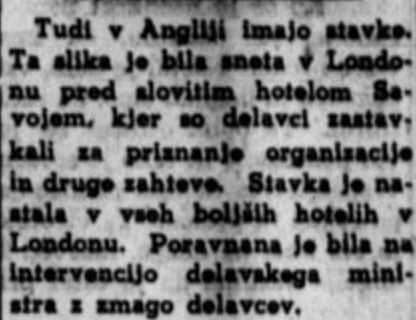
GIVE Community Fund

(Nadaljevanje)

Konig je vedel, da bo Rup

Rupnik:—Točno tako je.

Rupnik:—Da.
Tožilec:—Vaš sin je še več po

(Dalje prihodnjič.)

to 2

Neighbor
Community
Fund

NAROČNIKOM
Datum v oklepaju, na prim.
(Oct. 31, 1946), poleg vsake
imena na naslovu pomeni.

Be a Good Neighbor
GIVE to YOUR Community Fund

NAROČNIKOM
Datum v oklepaju, na prim.
(Oct. 31. 1946), poleg vašega
imena na naslovu pomeni, da
vam je s tem datumom potekla
naročnina. Ponovite je prav
časno, da se vam list ne ustavi.

V ZALI

Dr. IVAN TAVČAR

(Nadaljevanje)

"Dolgo itak ne bomo sekali," je dejal starec osorno, "in če pridejo loški biki, jim povedo že ženske, kje smo, da nas tem prej polove!"

Pozneje so odšli v gozd tudi ženske, in le Katarina je ostala z bolnikom sama na domu. Zavaljala je tihota okrog hiše, in kjer so ponoči razsajale strasti, tam je vladal sedaj mir. V izbi je spal kanonik, deklica pa je sedela pri oknu in navdajala jo je zadovoljnost čiste vesti in posebno prijetna zavest, da je storila dobro in Bogu ljubo dejanje. Včasih se je ozrla po bledem obrazu bolnega kanonika, in iz nje očesa so zasijali žarki sramežljive prve ljubezni, ki je bila nad vse čista, ali vendar tako brezupna! Obraz bolnikov se ji je zdel danes še bledejši, prav kakor bi ne bilo kaplje krvi v njem. In v spanju se mu je sedaj in sedaj pretreslo telo, ker ga je izvestno bodlo po rami. Ko se naposled zbudi, pokliče s trudnim glasom dekleta k sebi in izpregovori:

"Pojdi, Katarina, stopi pred hišo in ozri se v dolino proti Lučinam!"

"In kaj naj storim potem?"

"Tvoje oko ugleda tolpo hlapcev! Težke mušketke nosijo in na lanchi vodijo s sabo lovske pse. Semkaj gredo. Semkaj gredo! Stopi pred hišo in videla boš, da je tako!"

Katarina stopi pred hišo. In ko pogleda v dolino proti Lučinam, se vleče čez lučinske senožeči četa grajskih hlapcev. In res nosijo s seboj težke mušketke, in tolpa lovskih psov jih spremlja. Bili so še globoko v dolini in imeli še mnogo hoda, posebno ker jih je zadrževala pesjad, ki je hotela vsak hip udariti za sledom. Zašibe se deklici kolena, in tako se prestraši, da ji mrzel znoj oblije čelo.

"Že umira!" je vzdihnila. "In njega duša se že seli na oni svet, ker bi sicer ne vedel, da prihajajo hlapci. Moj Bog, že umira!"

Strahoma stopi zopet v hišo. Mirno leži kanonik na postelji, a njega obraz že kaže tiste čudne poteze, ki se prikazujejo kot oznanjevalke smrti nekaj časa pred usodnim zadnjim trenotkom.

"Ali si jih ugledala?" jo vpraša.

"Po stezi proti Lučinam gredo, vendar tako hitro jih še ne bo!"

"In pse imajo s sabo, moje belopisane lovske pse?"

Tudi te imajo s sabo!"

"Oj, še enkrat mi daj, ljubi Bog, da jih začujem goneče po zelenem logu in da tudi zaslisiš zategle glasove iz zavitega lovskega rogul!"

Nato še izpregovori: "Sedi k meni, Katarina! Danes mi je tako dobro, in bolečine so mi odlegle! Vsemu svetu odpuščam in tudi tebi odpuščam, dasi nečeš spokoriti zakrčnega srca. Sedi k postelji in podaj mi roko, da mi tudi odpuščaš, če te je morda užalila trda moja beseda!"

Prinesla je stol in sedla tik postelje. Izpod odeje dvigne kanonik roko: drobna je kakor suha vejica na jesenskem drevesu. Dekle bi se bilo najraje razjokalo, ko je ugledalo to roko.

"Podaj mi roko," povzame bolnik znova, "da mi odpuščaš, kakor odpuščam jaz tebi! Ne jokaj se! Danes mi je odleglo, in tako lahko se mi čuti telo, da bi kar odplul z njim pod visoko

nebo pred prestol svojega in tvojega Boga. In moje srce je danes prizanesljivo, in nikomur ne želim zla, ni očetu, ni tvojim bratom, ki so me hoteli umoriti. Nečem jih izdati in sodbo prepustim našemu Jezusu, ki je umrl za pravovernike kakor za krivoverce. Saj smo z evangelijski tudi mi ravnali trdo, dostikrat pretrdo, zakaj trdosti in krutosti ni učil naš Odrašenik. Torej odpuščam tvojcem in le želim, da bi jih doletela božja milost na potu življenja!"

Rahlo je položil svojo roko na njeno. In ko se deklica skloni k njemu, začuti Amand, kako mu padajo njene gorke solze po prsih.

"Ali v vaši hiši," je nadaljeval, "vendar ne morem ostati. Izprašal sem vest, in ta mi pravi, da moram oditi, če naj ostanem zvest oltarju, ki sem se mu posvetil."

"Saj vam ne bodo več stregli po življenju! In sedaj ne prebijate dolge te poti, ker ste tako bolni, tako slabotni! Pri nas se vam nič ne zgodi, in grajske hlapce si lahko obdržite za stražo!"

"Ni mi za življenje," ji odgovori on zamolklo, "ker vem, da me varuje božja roka."

"In zakaj nečete ostati?" vpraša Katarina in nehoti zardi, da je kakor cvetoča roža.

"Morda sem že grešil, in ker ni izpovednika, zakaj bi se ne izpovedal tebi? Greši se v dejanjih, toda še mnogo več se greši v mislih. In takoj sem grešil tudi jaz, najsi sem brez moči ležal na tem ležišču. Meso je bilo slabo, ali duh je bil še slabši."

Umolknil je, in tudi deklica se ni upalo izpregovoriti.

"Prav bi bilo," je pričel zopet, "ali grešila si nezavedno, ko si v prešli noči pritiskala svoje lice k mojemu obrazu. In čutilo se mi je tvoje lice kakor voljan in mehak žamet, in pregrešen ogenj mi je prepregel dušo, in premagala me je moč satanova, ki nam, božjim služabnikom neprestano nastavlja svoje mreže. Ko ste me iz mrzra prenesli v izbo, tedaj sem hitro zaspal in imel čudne sanje. Prišel je pome angel božji in me vzel v visočino, iz katere sem gledal globoko podse na veličastno cerkev Svete Petra in na starodavno mesto, ki je okolo nje. Na migljaj angelov se odprla kupola božjega hrama, in jaz ugledam na rdečem prestolu rimskega papeža, in kardinali v rdečih oblekah ga obkrožajo. In sveče gore pri oltarjih, in služijo se svete maše."

V višini sem bil, ali vendar sem lahko opazil vsako črtico na obrazih. Resnega obraza je bil sveti oče, in resne obraze so kazali tudi njega kardinali. Pred rimskim papežem sem videl klečečega mladega človeka, in proseče je dvigal roke proti prestolu, kjer je sedel cerkveni poglavar in kazal s svojim vedenjem, da mu ni všeč prošnja mladeničeva.

"Česa prosi?" vprašam svojega spremljevalca. Odgovoril mi je: "Načelnika svete cerkve, ki je prav sedaj v tolikih stiskah, prosi, da bi mu dovolil vzeti žensko v zakon." In vprašal sem: "Zakaj se mu to ne dovoli?" Tedaj mi je že težko prihajalo srce, in ko sem vprašal angela, zakaj se prošnje prošnja ne usliši, si nisem upal pogledati njega zornega nebeškega obličja.

(Dalje prihodnjik.)

SPOMINI IZ IZSELJENIŠTVA

Dne 25. julija 1941 ob 2. zjutraj nekdo potrka na vrata. Ko vprašam, kdo je, dobim odgovor: "Machen Sie auf, die Polizei." Odprem in vidim dva gestapovca, od katerih eden je držal v rokah kartoteko in me vprašal: "Sind Sie X. Y.?" Odgovorim mu "ja." Sie müssen mit uns, nehmen Sie mit die notwendigen Sachen und vergessen Sie nicht auf die Eschale!"

Tako sem pokorna povelju Herrenvolka pobrala najpotrebnejše in šla v mariborsko taborišče. Že na kamijonu med vožnjo v taborišče meljske vojašnice sem našla družino iz hiše, kjer sem stanovala, ki je bila vsa iz sebe: žena je jokala na vse pretege, a premišljevala, kako bi se rešila. Tudi se je rešila. Izdala se je za Volksdeutsche in drugi dan odšla lepo domov, dočim smo mi drugi, ki tega nismo mogli storiti, šli s transportom, ki je bil določen za Hrvatsko. Ni bilo med nami jokanja, ne tarnanja, ne prepevali smo, smejali se in klicali na svidenje, zavedajoč se, da se vrnemo, sigurno vrnemo, samo smo se prevarili v toliko, da je to čakanje trajalo cela dolga štiri leta.

Dospemo drugi dan, 27. 7. 1941, zjutraj v Zagreb. Mednarodni rdeči križ nas je lepo sprejel, dobili smo kavo ali čaj, moški cigarete, otroci tudi par keksov. Toda že tam na kolodvoru smo bili deležni zbadljivih strani nekega oficirja z mnogimi av-

strijskimi odlikovanji, ki nam je rekel: "Prav se vam desi, zašto ste išli u vojnu!" Razpoloženje se je spremenilo v žalost in videli smo, da bo pot trnjeva. Ko smo dospeli še istega dne v Slav. Požege, kjer so nas Ustaši s puškami na motovozu, raztrgani, zakrpani, prevzeli in odpeljali v skupno taborišče nekdanje kasarne za motorizirano artilerijo, kjer je bilo 2 cm. visoko nastlane slame.

Torej tu je bil naš prvi dom v novi domovini! Taborišče je bilo vse zamreženo z bodečo žico. Dovoljenje za izhod v mesto si dobil težko, vsaj jaz ga nisem dobila. Tam smo bili strogo ločeni.

Mi Slovenci smo uživali še nekaj privilegij, kajti Srbi in Židi se so bili še posebno zastraženi in obkoljeni z bodečo žico, tako, da je bil vsak stik z njimi skoraj nemogoč.

Ko slučajno hodim po taborišču, najdem mladeniča, ki se mu je že z obraza videlo, da mnogo trpi. Vprašam ga, v katerem taborišču je, mi je pokazal in videla sem, da je bil Srb, ki je bil izven svojega taborišča na delu. Ko sem ga vprašala, če je lačen, mi je pritrdil da. Ker smo takrat imeli še nekaj denarja — saj smo smeli vzeti s seboj celih 500 Din in ako se je komu posrečilo tudi več — in ker je bila v taborišču kantina, ki je nas siromake prilično odlikovala, sva se dogovorila, da mi kupim v kantini malenkost in

mu jo izročim tako, da se bom sprehajala mimo mesta, ker je on delal in bom med potjo spustila paket na tla, kakor da sem ga izgubila. Tako sem tudi storila, nisem se pa mogla prepričati, da-li je on paket dobil ali ne.

V taborišču smo takoj napravili pod vedrim nebo gledališče s pevske in šaljivimi točkami, kamor so prišli celo "gospodje Ustaši". Ni jim bilo všeč ter sem čula opazko: "Ti so nam opasni, treba ih odmah odpreti." Tako smo po tridenem domovanju v tem taborišču res odšli, in sicer v Liko.

Odhod je bil 29. 7. 1941. Iz znanih razlogov smo krenili nenajavljeni in je vsled tega bilo treba na gotovih postajah čakati cele ure. V vsakem živinskem vagonu sta bila dva Ustaša. V vagonih vse temno. Pred Sunjo nas Ustaši opozore, naj ležemo vsi na trebuhu na tla. Vstanemo iz naših "foteljov", sedeli smo namreč na svojih culah, in ležemo na tla na trebuh ter se pokrijemo s hrbtom in čakamo kdaj bo prišla prilika, da obratujemo z našimi spremljevalci. Eden naših sotrpnikov, ki je slučajno imel srečo, da je ležal na klopi, nam zašepeta — seveda je najprej po notah zaklel — "daj Bog, da bi napadli vlak, te hudice (namreč Ustaše) sunem kar iz vagona." Torej napada ni bilo in tako smo se vozili iz Slav. Požege do Vrhovine 2 dni in 2 noči.

V mojem vagonu je bila stara bolna ženica, ki so jo z vozom

pripeljali v kasarno in brez pomoči sina, hčerke in snahe ni mogla nič. Ta revica tudi ni dočakala svobode! Tudi je bila neka žena z 8 otroki, ki so bili, če si jih postavil v vrsto, kakor piščalke pri orglah in najstarejšemu je bilo 17 let, a najmlajši je bil še v povoju. Ves njihov inventar sta bila 2 nahrbtnika, v enem je bila sunka s kruhom, v drugem plenice. Najstarejša je imela tudi spominsko knjigo, ki mi jo je dala s prošnjo, da ji nekaj napišem. Ko sem ji kratko napisala "v glavi zavest, v srcu ponos, v roki pest!", se ni mogla načuditi, kako je to lepo. Dekle, 17 let staro, je razumelo! Mož te žene je pred vojno odšel v Ljubljano in tako jih je ta vojna vihra razkropila po svetu. Otroček je med potjo zbolel, dobil je od "odlične hrane" diareje.

Med potjo se nam je posrečilo, da smo na eni postaji kupili 2 koci slame, katero smo natrosili v vagon in ležali. Moja sotrpinka je ležala tik tega otročka. Ko se je naenkrat ponoči zbudila, je občutila, da ima vlažne roke. Nastal je halo, vsi pokoncu in dognali smo, da tudi smrdi. Ta bolni otroček se je ves ponesnažil in tako je sosed v spanju ves kaktus razmazala po rokah in plašču. Ta otroček je res imel ne enega, marveč 2 angelja varuha, da je ostal pri življenju.

Dne 30. 7. 1941 zvečer pride-mo v Vrhovine in niso vedeli ne kod ne kam z nami. Bili smo namreč določeni za Korenice. Na kolodvoru so stale ženske, Srbinje, nas ogledovale in jokale. Pristopim k eni in jo vprašam: "Majka, zašto plačete?" S težkim glasom mi odgovori: "Vidim, da če s nama isto tako biti, da čemo morati pustiti sve i otidi od kuće. Sinoč je u Korenici nastala pubuna, odvedli su preko 100 muškaraca, ih odvukli u Gospić i tam ubili." Prviti sem takrat čula o Gospiću, ki je požrl toliko žrtve. O Gospiću, če bi mogel spregovoriti, napisala bi se debela knjiga. Tam, v Vrhovini, smo si sami mogli poiskati ležišča pri kmetih v slami: eni so imeli srečo, da so prišli celo do postelje.

Drugi dan, 31. 7. 1941, ob 7. uri zjutraj zbor, v dvored, prišel je biležnik (občinski tajnik) iz Korenice, da nas prevzame. Šteje enkrat, dvakrat, trikrat, ne štima, eden manjka, kdaj je izginil niti šariti nismo opazili, samo smo se divili njegovemu pogumu. Prišli so iz vseh vasi pravoslavni kmetje z vozovi, natovorili naše tule in nas, bilo je 30 vozov, ter vozili od jutra do večera. Proti mraku so nas začeli odlagati po vaseh Trnovcu, Homolcu, Vreću itd., povsod par družin, nismo smeli biti v grupah. Srbi, ki so nas morali vzeti

pod streho, so dobili nalog od Kotarske oblasti, da nas sprejemo v zadrugo, nas oblačijo, obuvajo, a mi smo jim dolžni za to delati. Vse žene so bile tam same, moški, ki so še ostali pri življenju, so takoj, ko se je zmračilo, oboroženi z nožem v rokavu ali čevlju (kajti drugega orožja sploh niso posedovali, odvezli so jim je vse, celo motike in slično gospodarsko orodje, kar bi jim eventualno služilo za obrambo) zbežali v šumo. Ko so čez dan bili doma pri delu, je bil vedno eden na straži in če je slučajno zapazil Ustaša, takoj so pustili šila in kopita in zbežali v šumo.

Liški narod je dober, nas je rad sprejel, rad dal, kar je imel. Mi smo hodili skoraj vsaki dan v Korenico, 10 km. bosi, da prištedimo svoje mestne čevlje, na Kotarsko oblast k načelniku, ki nas je nekoč nesramno nahrulil in zapodil z besedami: "Vas Slovence je treba sve ubiti, mesto da bi bili kod kuće, i naše Srbe učili reda in snage šetate po gradu." Opogumil se je eden tovariš, ki mu je odbrnel: "Gospod načelnik, kako moremo ljudi, ki so nam dobri, sekirati radi reda

Razni mali oglasi

NAPRODAJ

Miza, ki se podalša za dve deski in 6 stolov (Vine Moh.) vse moderno.
Za pojasnila kličite:
Mansfield 6147

Listnica uredništva

Ker poštni zakon prepoveduje vsako oglašanje kakršnega koli srečanja v listih, prosimo vse dopisnike, ki oglašajo pridobitve svojih društev ali drugih organizacij, ali pa kako druge akcije za zbiranje denarja, naj v svojih poročilih ne omenjajo sreč ali srečanja, kakor tudi ne karitativnih ali tombulskih zabav, ako je za ne določena vstopnina. Poštna uprava zahteva od nas, da mora vse tako oglašanje iz lista. Prosim, držite se tega.

HEDMAN & CO.

NEEDS IMMEDIATELY

JANITOR also WATCHMAN DUTIES

NIGHTS

GOOD PAY

MINIMUM 50 HOURS WEEKLY

1½ TIME OVER 40 HOURS

STEADY EMPLOYMENT

Hospital and Accident Insurance

Sick Benefits

Best working conditions

HEDMAN & CO.

1158 W. Armitage Ave.

Ask for Mr. O. S. Carlson

Phone Lincoln 2735

TISKARNA S.N.P.J.

sprejema vsa

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČI V SVOJI TISKARNI

. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
. Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. Lawndale Avenue . . . Chicago 23, Illinois
TEL. ROCKWELL 4904

in snage, dajte nas proč od tu, da ne bomo v breme tem ljudem, ki sami zase nimajo dovolj." Pisarile so se prošnje v Zagreb in tako je tekem enega meseca vedno tam živeli Slovence odšla križem; nekaj jih je šlo v Ljubavno, nekaj v Zagreb, nekaj v Sarajevo itd.

Jaz sem prišla v Bosno, Pri-jeder. Torej iz dežja pod kap! Tam je bilo še huje. Taborišče je bilo v neposredni bližini pravoslavne pokopališča, ki je obenem služilo kot strelišče nedolžnih ljudi. Nas Slovence so imeli za komuniste. Tu je bilo skoraj vsaki dan na dnevnem redu, da so na kamijonih vozili žrtve, jih postavili po vrsti pred pokopališče, postrelili in jih pokopali tako plitko, da je še gledala iz zemlje roka, noga ali drugi del telesa. Ko so opravili to svojo delo, so se Ustaši vračali veseli in prepevajoč, kakor da so opravili bogve kako častno in koristno delo. Grozno je pomisliti nazaj in človeku, ki tega ni videl ne skusil, mu zveni, kakor pravljica.

To bi bila samo trohica iz življenja iz mojega izseljenišva! Preživeli smo vse, dočakali našo tako dolgo zaželeno svobodo, kjer lahko govorijo mirno v svojem materinskem jeziku, kjer vlada ljudska oblast, svoboda in pravica.

Rose Pikla.

Razni mali oglasi

Mladi par

za oskrbovanje hiše za 2 odrasla; novo 4 sobno stanovanje ob jezeru, dobra plača.

Prijazna okolica

Kličite:

SUPERIOR 6475

ali

ROGERS PARK 3280

Janitors and Janitresses
MOPPERS and
GENERAL CLEANERS

No Experience necessary

Day or Night work

JANITRESSES 71½c per hour

JANITORS 89c per hour

Vacation - Sickness and Holidays with pay and many other benefits.

University of Illinois

1835 W. Polk St., Room 247

MIDDLE-AGED MAN
Night Clean-up Work

GOOD PAY

GOOD HOURS

No Experience necessary

See Manager Evenings

FREJLACH'S

Ice Cream Co.

7112 Cermak Road, Berwyn, Ill.

Razni mali oglasi

DEKLE ALI ŽENA

za rezati in zvijati "Cartons" zavoje. - \$26 na teden - 5 dni.

UNJA

J. F. BAMBAS CO.

1657 S. Blue Island Ave.

WOODWORKERS

TRIM SAWYERS

BELT SANDERS

ROUTER HANDS

49 hour week - Good pay

4350 N. Knox Ave.

ROUGH GRINDERS

Day or Night - 95c per

10c Bonus for night work

10% Bonus quarterly

Apply

LOGAN ENGINEERING CO.

4901 W. Lawrence Ave.

GIRLS

Light Hand Work in Plastic

Factory

325 N. Wells Street

8th Floor

Phone: Superior 6076

WANTED

NAILERS and CARPENTER

HELPERS

No Experience necessary

Apply

SPARTAN TRAILER MFG. CO.

5439 S. Washburn Ave.

!! - M-E-N - !!

We need immediately - Experienced

METAL SQUARE SHEAR HAND

Also

GENERAL FACTORY WORK

Experienced and inexperienced

Good pay - Steady work - 50 hr

week - 1½ overtime - Chances

advancement

These jobs offer security

GENERAL ETCHING

and MFG. CO.

3070 W. GRAND AVENUE

ALI GLEDATE ZA DOBR

PLAČO IN STABILNOST!

Telefon kompanija ima nek

takih prilik

HIŠNICE

(JANITRESSES)

Takoj od početka plača 72½c

uro, po treh mesecih 77½c na u

in po šestih mesecih po 82½c

uro

ŽENSKES ZA ČIŠČENJE V VSE

DELIH MESTA

Delovne ure od 5:30 pop. do 1

ure ponoči.

Oglasite se pri

ILLINOIS BELL

TELEPHONE

COMPANY

v uposlovalnem uradu za žensk

v prtilju

309 W. WASHINGTON ST.

AGITIRAJTE ZA PROSVETO

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlane \$6.00 na eno leto naročnina. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.50 na teden, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroka, reči, da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista. In obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnika.

Cena listu Prosveta je: